

BESLUTSFÖRSLAG

Antagande av Träbyggnadsstrategi

Kommunstyrelsen föreslås Kommunfullmäktige att besluta:

Anta Träbyggnadsstrategi för Borås Stad

Datum

2018-01-10Tom Andersson

Kommunalråd

Datum

2018-01-10Morgan Hjalmarsson

Kommunalråd

- Tillstyrkes
- Alternativt förslag

Diarienummer: KS 2016-00843

Programområde: 002

Handläggare: Charlotta Tornvall

Datum

2017-12-21Bengt Himmelmann

Avdelningschef

Charlotta Tornvall
Handläggare
033 357276

Datum
2018-01-22

Instans
Kommunstyrelsen
Dnr KS 2016-00843
011

Kommunfullmäktige

Antagande av Träbyggnadsstrategi

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

Anta Träbyggnadsstrategi för Borås Stad.

Ärendet i sin helhet

År 2015 presenterade Centerpartiet ett budgetförslag som bidrog till att Samhällsbyggnadsnämnden fick i uppdrag att ta fram ett förslag på en träbyggnadsstrategi. Förslaget har sedan skickats ut på remiss till tio nämnder och bolag.

Det har kommit in totalt tio remissvar. Sju remissvar tillstyrker förslaget och två remissvar avstyrker förslaget. Stadsrevisionen har avstått från att yttra sig.

Kommunstyrelsens synpunkter har tillgodosetts med undantag av synpunkten att strategin även borde innehålla mål, aktiviteter eller några slags handlingsplaner. Samhällsbyggnadsnämnden svarar att detta inte är aktuellt utan att en handlingsplan tas fram efter att strategin är fastställd. En strategi är till för att peka ut och fungera som vägval för att nå målen för Borås.

Efter samrådet har en del revideringar och strykningar gjorts. Mest noterbart är att det förslag som nu ligger för antagande har bytt ut *ska*-krav till *bör*-krav. Det innebär att strategin inte är fullt så kravställande som den ursprungligen kunde ses som, utan snarare fungerar som en rekommendation och ett vägval vid byggnation.

Beslutsunderlag

1. Träbyggnadsstrategi Borås Stad 2017-11-07
2. Remissammanställning 2017-11-07

Tom Andersson
Kommunalråd

Bengt Himmelmann
Chef för strategisk samhällsplanering

Träbyggnadsstrategi - Borås Stad

Inledning

Borås har en lång tradition av att bygga bostäder i trä. Den tidiga handelsstaden bestod av handelsgårdar uppförda i trä, som var det lokala materialet som fanns till hands. Trä var det naturliga valet fram till industrialismens genombrott vid slutet av 1800-talet då det fick hård konkurrens av tegel och senare även av betong. Men kunskapen om att bygga i trä har alltid funnits kvar.

Under senare år har trä återigen hamnat i fokus. De senaste decennierna har forskningen och den tekniska utvecklingen gått snabbt framåt och trä anses nu vara ett bra alternativ som ekologiskt hållbart material. Dagens forskning pekar mer och mer på behovet av att se byggprocessens roll ur ett klimatperspektiv. Trä har där en roll att spela som förnyelsebart byggmaterial.

Som resultatet av en ökad medvetenhet kring klimatfrågor har trä återigen blivit ett konkurrenskraftigt och miljövänligt alternativ som Borås Stad vill se mer av.

Ambitionen att öka träbyggandet i Borås väcktes redan 2012 då kommunen deltog i det nationella projektet Trästad 2012. Ur projektet utvecklades idén om att arbeta fram en träbyggnadsstrategi för Borås Stad som ska ge riktlinjer för hur träbyggandet kan utvecklas vidare de närmsta åren.

Dokumentet ska leda fram till att andelen träbyggnationer ökar och att det i sin tur ska ge effekter på miljö och klimat. Borås Stad vill se fler ekologiskt hållbara och återvinningsbara byggnader som dessutom skapar ett hälsosamt inomhusklimat.

Borås Stads vision och målsättning

Träbyggnadsstrategin tar sin grund i Borås Stads övergripande målsättningar och vision där ett ökat träbyggande kan ansluta till.

I Borås Stads vision 2025 beskrivs bland annat hur framtidens stadsplanering ska se ut. Ambitionen är att mark, vatten och fysisk miljö används så att en långsiktigt god hushållning tryggas utifrån en ekologisk, social och ekonomisk dimension. Återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås. Kommunen ska verka för ett ekologiskt byggande med en minimerad förbrukning av vatten och energi, en medveten avfallshantering samt materialval som inte innehåller ämnen som skadar hälsa eller miljön.

Genom att vid nybyggnad ställa krav på energianvändning, energiförsörjning, byggmetod, materialval och avfallshantering ökar möjligheten att nå flera av de nationella miljömålen och till den långsiktiga utvecklingen av ett hållbart samhälle. I dag finns flera olika certifieringssystem med kravmodeller för hållbart byggande. Krav på hållbart byggande ska ställas vid bygge av kommunens egna fastigheter, men även vid försäljning av mark för nybyggnation.

Strategier

Strategin ska stimulera till ökad användning av trä i byggandet för Borås Stad men även för trä- och byggindustrin i övrigt. Trä i byggnationer är en viktig komponent i byggandet av ett hållbart samhälle.

I första hand omfattas Lokalförsörjningsnämnden och de kommunala bostadsbolagen av strategin. Kommunala aktörer ska ligga i framkant och gå i täten när det gäller träbyggande. De kommunala bolagen utgör en viktig grund för en hållbar stadsutveckling.

För att en byggnad ska definieras som träbyggnad bör stommen till huvuddelen utgöras av träbaserat material, men så stor andel som möjligt av byggnaden bör helst vara av trä.

Borås Stad vill att det som byggs ska kunna demonteras på ett hållbart sätt.

Trä ska alltid provas som huvudalternativ

Kommunala aktörer och bolag bör ha med trä som ett huvudalternativ vid nybyggnation och tillbyggnad för att avgöra vilket material som är mest lämpligt vid varje projekt. Om en prövning visar att det i ett enskilt fall inte är möjligt att bygga med trä bör orsakerna till detta redovisas.

Kommunala aktörer bör göra en livscykelanalys i varje enskilt projekt. Borås Stad bör inom sin organisation arbeta upp en kompetens kring livscykelanalyser och trä för att bättre kunna jämföra trä med andra alternativ ur kostnadssynpunkt. Även privata aktörer bör göra en enkel livscykelanalys i ett tidigt skede.

Föra dialog med näringslivet

Borås Stad bör föra en aktiv och tidig dialog med byggherrar, arkitekter, entreprenörer och forskare för att utveckla träbyggandet.

Planer, markanvisningar och exploateringsavtal ska utnyttjas som ett tillfälle för dialog med byggherrar som vill utveckla träbyggandet.

Samarbeta med forskningen

Träbyggandet står inför en mängd utmaningar som bäst möts genom mer forskning och fler pilotprojekt. Borås Stad bör föra en aktiv och konstruktiv dialog med Högskolan i Borås och branschorganisationer för att utveckla träbyggandet i närområdet.

Borås Stad bör skapa möjligheter för exempelvis RISE (tidigare SP) att utveckla träbyggandet i närområdet och bredda kompetensen om träbyggande inom byggsektorn.

Träbyggnadsstrategi - Borås Stad

År 2015 presenterade Centerpartiet ett budgetförslag som bidrog till att Samhällsbyggnadsnämnden fick i uppdrag att ta fram ett förslag på en träbyggnadsstrategi. Förslaget har sedan skickats ut på remiss till tio nämnder och bolag.

Ur Centerpartiets förslag till budget 2016

”Trästadens Borås” är ett angeläget projekt för oss. Genom att bygga med trä kan den svenska skogen, som är en av våra starkaste tillgångar, användas som resurs samtidigt som det blir ett hållbart byggande. Ett fint exempel på hållbart byggande i trä finns i Fristad, där Fribo AB lyckats bygga hyresrätter i två punkthus med grundstomme i trä. Vi vill att Borås Stad fortsätter samverka med SP (nuvarande RISE) i dessa frågor.

Centerpartiet är av uppfattningen att alla kommunala bostadsbolag vid nyproduktion ska överväga att bygga med grundkonstruktion i trä. Vi vill att det ska tas fram en trästadsstrategi för att klargöra när, var och hur det är lämpligt med träbebyggelse i Borås. Vi uppdrar till Samhällsbyggnadsnämnden att ta fram förslag på en träbyggnadsstrategi.

Sammanfattning av remissvar

Det har kommit in totalt tio remissvar. Sju remissvar tillstyrker förslaget och två remissvar avstyrker förslaget. Stadsrevisionen har avstått från att yttra sig.

Kommunstyrelsen

Tillstyrker förslaget. Det är positivt att förslag till en träbyggnadsstrategi tagits fram för att öka träbyggandet, men det behöver kompletteras före antagande i Kommunfullmäktige: målet med strategin behöver förtydligas och den behöver efterföljas av en handlingsplan med konkreta mål, aktiviteter och ansvarsfördelning för att stimulera byggandet med trä.

Som markägare är det idag omöjligt att ställa krav på vad som byggs vid ny- och tillbyggnation och till vilken kvalitet. Denna formulering behöver strykas.

Mot beslutet reserverade sig Morgan Hjalmarsson (L), Marie Fridén (M), Falco Guldenpfennig (KD) och Oliver Öberg (M) till förmån för alternativt förslag.

Kommentar

I förslaget fanns följande formulering med: ”Borås Stad ska som markägare styra och ställa krav på vad som byggs vid ny- och tillbyggnation och till vilken kvalitet.” I remissvaren framkom det att kommunen som markägare inte har möjlighet att ställa krav på vad som byggs vid ny- och tillbyggnation och till vilken kvalitet. Denna formulering har därför strukits ur förslaget.

I nuläget är det inte aktuellt att besluta om mål, aktiviteter eller några slags handlingsplaner. En handlingsplan tas fram efter att strategin är fastställd. En strategi är till för att peka ut och fungera som vägval för att nå målen för Borås.

Miljö- och konsumentnämnden

Tillstyrker förslaget. Ökad träbyggnation ligger i linje med Borås Stads miljömål och Energi- och klimatstrategin, som har som avsikt att minska klimatavtrycket från byggnader. Däremot innehåller strategin inga tydliga strategier. Punkterna som listas i dokumentet bör formuleras om som strategier med tydlig ansvarsfördelning.

Dokumentet blir lättare att förstå om dessa punkter formuleras som strategier, där varje strategi får en tydlig ansvarig. Regler är något som vi inte får göra avsteg ifrån och får därför endast användas där det är absolut nödvändigt. Livscykelanalyser i samband med byggnation är omfattande och det är sannolikt inte nödvändigt att göra detta varje gång.

Kommentar

Rubriken ”Ansvar och regler” är nu borttagen, punkterna är borttagna och nu finns en aktör kopplad till varje handling, vilket visar på en tydligare ansvarsfördelning. Texten är även formulerad mer som strategier.

Det reviderade förslaget av träbyggnadsstrategin är nu omformulerat när det handlar om att göra livscykelanalyser. I stället för att analysen ska ses som ett krav, är det nu formulerat som en rekommendation: ”Kommunala aktörer bör göra en livscykelanalys i varje enskilt projekt.”

Tekniska nämnden

Tillstyrker förslaget. Tekniska nämnden ser förslaget som ett steg mot att minska påverkan på miljö och klimat, inte minst utifrån att tekniken med att bygga i trä har utvecklats så att även högre hus kan komma ifråga. Möjligtvis skulle strategin vara som ett eget dokument, separerade från vad som skrivs om ansvar och regler.

Kommentar

Rubriken ”Ansvar och regler” är nu borttagen. Texten är även formulerad mer som strategier.

Kulturnämnden

Tillstyrker förslaget. Avsikten att främja nybyggnation med mer hållbara byggnadsmaterial är intressant och välbehövlig för framtiden. Det finns inga kulturmiljömässiga hinder mot en träbyggnadsstrategi för nybyggande.

Borås Energi och Miljö AB

Tillstyrker förslaget. Förslaget ligger helt i linje med ”Hållbar stadsbyggnad”. Dessutom är Boråsbygden en utpräglad skogsbygd. I Borås finns också expertis inom trähusforskning på RISE (Research Institutes of Sweden) och på Högskolan i Borås byggnadsingenjörsutbildning med inriktning mot hållbar byggnation. Även inom Borås Energi och Miljö finns kompetens och resurser för att kraven på en byggnads långsiktiga energianvändning, energiförsörjning och avfallshantering ska kunna uppfyllas.

Fristadbostäder AB

Tillstyrker förslaget. Ett steg i rätt riktning! Det är bevisat att det går att bygga lika kostnadseffektivt med trästomme som med de traditionella materialen, med skillnaden att med trä får vi många miljöfördelar på köpet. Är tanken att det ska finnas några mål knutna till strategin? Kommer det göras löpande uppföljningar?

Kommentar

I nuläget är det inte aktuellt att besluta om mål, aktiviteter eller några slags handlingsplaner. En handlingsplan tas fram efter att strategin är fastställd. En strategi är till för att peka ut och fungera som vägval för att nå målen för Borås.

Planer för uppföljning och revidering ansvarar Samhällsbyggnadsnämnden för. Hur och när detta ska göras är lämpligt att finnas med i en kommande handlingsplan.

Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund

Tillstyrker förslaget. Räddningstjänsten har värderat beslutet genom ett ställningstagande till fyra aspekter: personsäkerhet, egendomsskydd, räddningstjänstens insatsmöjligheter i trähus samt miljöaspekter. Träbyggnader som uppförs enligt byggreglerna medför inte förhöjda risker för personsäkerheten.

Räddningstjänsten anser att risken för vattenskadorna i trähus bör utredas vidare och att tillgången till brandvatten bör säkerställas i detaljplanen. De anser även att brand bör beaktas i livscykelanalysen för byggnader.

Kommentar

Att brand bör beaktas i en livscykelanalys är inte lämpligt, utan det kan snarare vara lämpligt att beakta i en kommande handlingsplan som är kopplad till strategin. Vad som menas med en livscykelanalys i den här strategin kan beskrivas såhär:

"En livscykelanalys beskriver en produkts miljöpåverkan från råvaruutvinning till avfallshandling. Alla resurser som används och alla utsläpp som sker däremellan räknas in. Syftet kan vara att minska produktens miljöpåverkan, att jämföra produkter eller tjänster."

Källa: <https://www.naturskyddsforeningen.se/skola/energifallet/faktablad-livscykelanalys-lca>

Industribyggnader i Borås AB

Avstyrker förslaget. Om träbyggnation alltid ska vara ett huvudalternativ är risken stor att fokus hamnar helt fel i bygg- och förvaltningsprocessen. Alla byggprojekt har väldigt olika behov och förutsättningar. Alla material och metoder bör utredas utifrån miljö, funktion och ekonomi i varje enskilt byggprojekt. Då kommer de bästa alternativen automatiskt att utvecklas och genomföras.

Att använda så kallade livscykelanalyser är däremot bra. Att utbilda och skapa förståelse om hållbart byggande inom berörda områden i Borås Stad är också bra. Då får vi rätt fokus för att nå flera av de nationella miljömålen.

Lokalförsörjningsnämnden

Avstyrker förslaget. En strategi som begränsar sig till ökad användning av ett specifikt byggmaterial är tveksam. Om byggnation i trä ska vara ett huvudalternativ finns en risk att vi som beställare exkluderar entreprenörer i anbudscket vilket kan leda till färre anbud och mindre konkurrens. Man bör förutsättningslöst utreda alla alternativ vad gäller material och metoder så att det passar i det specifika projektet.

Stadsrevisionen

Revisorskollegiet avstår från yttrande.

Övriga ändringar

Det reviderade förslaget har bytt ut *ska*-krav till *bör*-krav. Det innebär att strategin inte är fullt så kravställande som den ursprungligen kunde ses som, utan snarare fungerar som en rekommendation och ett vägval vid byggnation.

Remissvarare

Remissvar från	Tillstyrker	Avstyrker	Avstår
Borås Energi och miljö AB	X		
Fristadbostäder AB	X		
Kulturnämnden	X		
Miljö- och konsumentnämnden	X		
Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund	X		
Tekniska nämnden	X		
Kommunstyrelsen	X		
Industribyggnader i Borås AB		X	
Lokalförsörjningsnämnden		X	
Stadsrevisionen			X